SEPSIS-Q: PRŮVODCE PRO AUTORY KLINICKÝCH SCÉNÁŘŮ

"Jak interaktivně prezentovat zajímavý klinický scénář těžké sepse?"

Česká společnost anesteziologie, resuscitace a intenzívní medicíny

OBSAH

ÚVODEM | 2

CO JE SEPSIS-Q? | 2

JAK TO FUNGUJE? | 2 CO JE KLINICKÝ SCÉNÁŘ? | 3 LÉKAŘ VERSUS AUTOR | 3 EPOSS VERSUS SEPSIS-Q | 4 Konkrétní příklady klinických Scénářů | 4 Tipy pro potenciální autory Klinických scénářů | 5

NÁVOD K VYTVOŘENÍ KLINICKÉHO Scénáře na sepsis-q | 6

 PŘIHLÁŠENÍ DO REDAKČNÍHO SYSTÉMU | 6

 VÝBĚR SCÉNÁŘE | 6

 Náhled celkově | 8

 Náhled uzlů | 10

 Uzel v přehrávači | 10

 EDITACE SCÉNÁŘE | 10

 Náhled celkově | 10

 Náhled celkově | 10

 Souhrnné informace | 12

 Vybraný uzel | 12

 PŘEDÁNÍ SCÉNÁŘE KE SCHVÁLENÍ

 GARANTOVI | 14

 REFERENCE | 15

 KONTAKT | 16

ÚVODEM

Změny v klinické praxi, které limitují čas a dostupnost pacientů pro výuku, přispívají ke stále častějšímu využívání simulačních technologií v lékařském vzdělávání. Při splnění určitých podmínek se od interakcí s pacientskými simulátory dá očekávat, že učení s jejich využitím bude efektivnější a s vyšší mírou retence nabytých znalostí a dovedností, než je tomu při použití pasivní výuky. Rádi bychom Vám představili jeden z mnoha výukových nástrojů, které jsou dnes používány při vzdělávání budoucích lékařů. Projekt SEPSIS-Q se zaměřuje na výukové případy těžké sepse a septického šoku.

CO JE SEPSIS-Q?

SEPSIS-Q je výukový a publikační portál (http://www.sepsis-q.cz), který autorům umožňuje vizuálně atraktivní formou demonstrovat případy těžké sepse a septického šoku z vlastní klinické praxe. To lze využít pro kontaktní výuku metodami PBL (problem-based learning) nebo eventuálně také pro distanční výuku — samostudium.

Cílem portálu Sepsis-Q je poskytnout místo pro publikaci edukačních a informačních materiálů o sepsi. Portál je koncipován jako široce otevřená platforma umožňující autorské i ediční vstupy odborné komunitě lékařů pracujících v této oblasti léčebné péče.

JAK TO FUNGUJE?

- Zapojení lékaři zadávají jednotlivé případy těžké sepse do databáze EPDSS, jejímž cílem je parametrické sledování pacientů, objektivní dokumentace demografických charakteristik a mapování průběhu léčby a dalšího osudu pacientů. Bližší informace o projektu EPDSS najdete na http://eposs.registry.cz.
- Ze stovek záznamů o těžké sepsi a septickém šoku, které jsou zaznamenávány ve výzkumné databázi EPOSS, mohou být vybrány zajímavé případy pro jejich následné rozšíření do podoby klinického scénáře (viz níže) na portálu SEPSIS-Q.
- Základním předpokladem pro zpracování klinického scénáře na SEPSIS-Q je tedy předchozí zadání všech dostupných parametrů o konkrétním případu těžké sepse do databáze EPOSS.
- V redakčním systému SEPSIS-Q má autor možnost detailně okomentovat situaci v různých časových bodech (v okamžiku příjmu

pacienta, po několika hodinách, dnech). Ke každému časovému bodu lze připojit ilustrační obrázky nebo videosekvence.

CO JE KLINICKÝ SCÉNÁŘ?

Klinický scénář je výukový objekt připomínající kazuistiku. Oproti klasické kazuistice ovšem tento typ objektu podporuje lépe nácvik klinického rozhodování. Jde o lineární seznam rozhodovacích uzlů, kde každý má jednoznačně daného svého předchůdce a následovníka. Uživatel klinického scénáře se z každého uzlu může vydat k dalšímu nebo předcházejícímu uzlu. Uzly obsahují i další "odbočky" — ty jsou však "slepé". Odbočkami autor scénáře naznačuje alternativní postupy léčby, které v daném případě nezvolil.

LÉKAŘ VERSUS AUTOR

Autorem klinického scénáře je lékař – obvykle autor kompletního retrospektivního záznamu v databázi EPOSS. Na základě nabytých zkušeností v projektu EPOSS/SEPSIS-Q bylo autorství klinických scénářů umožněno i dalším zainteresovaným lékařům, a to nikoli pouze těm, kdo zadávají data do výzkumné databáze EPOSS.

EPOSS VERSUS SEPSIS-Q

4

Vztah mezi vyplněným CRF v databázi EPOSS a klinickým scénářem, jakož i ediční procedury prováděné při vytváření a publikování scénářů schematicky znázorňuje Obr. 2.

Lékaři, který vloží do databáze EPOSS splňující všechna validační kritéria, je umožněn vstup do redakčního systému (tzv. backoffice) edukačního portálu SEPSIS-Q. Zde najde založený záznam pro vypracování nového klinického scénáře. K údajům přeneseným z databáze EPOSS přidává autor jednotlivé formuláře pro rozhodovací uzly. Výsledný klinický scénář je jakožto autorské dílo předmětem schválení garantem jmenovaným odbornou radou projektu EPOSS.

KONKRÉTNÍ PŘÍKLADY KLINICKÝCH SCÉNÁŘŮ

Všechny dosud vypracované klinické scénáře najdete na http://www. sepsis-q.cz pod odkazem "Klinické scénáře" (menu v levé části www stránky). Jedná se například o tyto kazuistiky:

- Krvácení do trávicího traktu jako hlavní příznak těžké urosepse
- Syndrom toxického šoku
- Klostridiová kolitida
- Urosepse s nasedající bronchopneumonií
- Letální průběh sepse při pneumonii u morbidně obézního pacienta

OBRÁZEK 2 Vzájemné vztahy mezi jednotlivými komponentami pro vytváření klinických scénářů.

- Sepse při peritonitidě subhepatální absces
- Perakutní průběh těžké septické endokarditidy
- Toxické megakolon se septickým šokem u mladé ženy

Klinické scénáře na SEPSIS-Q jsou veřejně dostupné, není potřeba přihlašovací jméno ani heslo. O jejich obsahu i rozsahu se můžete sami snadno přesvědčit.

Počet publikovaných klinických scénářů postupně roste. Pokud byste se chtěli zapojit se svými vlastními kazuistikami, rádi Vám to umožníme. Kontakty na nás najdete na konci této brožurky.

TIPY PRO POTENCIÁLNÍ AUTORY KLINICKÝCH SCÉNÁŘŮ

- Vyberte si zajímavý případ z Vaší klinické praxe, který je zaznamenán v databázi EPOSS.
- Pro účely zpracování a použití ve výuce doporučujeme případ pozměnit tak, aby se v něm nemohl poznat konkrétní pacient (předejdete tak možným problémům v budoucnu). Můžete například změnit věk, pohlaví a další parametry – samozřejmě tak, aby výsledný scénář byl věrohodný.
- Vytvořte klinický scénář podle následujícího návodu.

⁶ NÁVOD K VYTVOŘENÍ KLINICKÉHO SCÉNÁŘE NA SEPSIS-Q

PŘIHLÁŠENÍ DO REDAKČNÍHO SYSTÉMU

Na stránce http://www.sepsis-q.cz/backoffice zadejte své přihlašovací údaje a potvrďte stisknutím tlačítka PŘIHLÁSIT SE (Obr. 4). Tím vstoupíte do redakčního systému.

⊖ ⊖ ⊖ ∳ sepsis-Q.CZ - backoffice × +		R _M
Swww.sepsis-q.cz/backoffice/	▽♂ ☆ 自 🕹 舎 🦇	. ≡
	LOGIN: snajdroval Uživatelské jméno	
	HESLO: Heslo	
	JAZYK: Čeština :	
	PRIHLÁSIT SE Stisknutím se přihlásíte	
	VERSION 1.7.5 :: 20/01/2010 :: @ IBA	
	OBRÁZEK 4 Vstup do redakčního syst	tému.

V horní liště stiskněte ikonku označenou jako "Scénáře" (Obr. 5). Tím vstoupíte do modulu "Klinické scénáře" (dále označován jen jako "Scénáře").

Stisknutím otevidete novou záložku prohlížeče, v níž se zobrazí portál Sepsis-Q.cz	
Uživatel Lenka ajdrová [SNAJDROVAL], přihlášen: 13.01.2015, 12:22 h	Sec
Stisknutím otevřete modul "Scénáře"	
PDF s RYCHLOU NÁPOVĚDOU (poslední verze)	
	OBRÁZEK 5 Otevření modulu "Scénáře".

VÝBĚR SCÉNÁŘE

V modulu "Scénáře" se zobrazují scénáře naimportované z registru EPOSS. Pomocí tzv. filtrů (horní část Obr. 6) můžete upřesnit, které scénáře chcete zobrazit. Výběr můžete upřesnit podle následujících kritérií (filtry lze vzájemně kombinovat:

Podle vztahu k uživateli:

- všechny
- pouze moje
- ty, které garantuji

Podle stupně rozpracovanosti scénáře:

- importováno
- rozpracováno
- čeká na schválení
- schváleno

Podle zdroje sepse:

- břicho
- ENS
- katetrová sepse
- krevní řečiště
- kůže a měkké tkáně
- Iedviny
- močové a pohlavní ústrojí
- plíce

Podle pohlaví:

- muž
- žena

Podle tíže sepse:

- těžká sepse
- septický šok
- není známa

PŘÍKLAD Zvolíte-li položku "Pouze moje" u volby "Zobrazit scénáře" (naznačeno v levé horní části Obr. 6), zobrazí se Vám přehled všech Vašich scénářů.

skupin zobrazovaných scénářů. Filtry se dají vzájemně kombinovat.

ZOBRAZENÍ SCÉNÁŘE

Náhled celkově

8

Scénáře ostatních autorů si můžete libovolně prohlížet, nikoli však upravovat. Chcete-li si prohlédnout scénář jiného autora, klikněte na položku "Zobrazit" nebo "Spustit" u daného scénáře (Obr. 7):

a pro spuštění scénáře v novém panelu internetového prohlížeče.

9

- "Zobrazit" ⇒ dvojsloupcový detail klinického scénáře (Obr. 8).
- "Spustit" ⇒ viz Obr. 10 (dále).

klinického scénáře	
AS 0	
989	
Pacientka dnes nalezena manželem doma v bezvědomi, celý den byla doma protože od minulého dne měla průjem,	
orečky 40 st. C a zvracela. Na žádné podněty nereagovala, proto volána RZP a transport na kliniku infekčních nemocí.	Popic aktuální
sobni anamneza cerpana z dokumentace: Henoch-Schonleinova purpura, hypotyreoza, gestacni diabetes meliitus. Jedována v nefrologické ambulanci, poslední kontrola 27.3.2012: renální funkce a krevní obraz v normě.	Popis aktualin
ometik	situace
Henoch-Schonleinova purpura diagnostikována 1985, pro krvácení do střeva provedena hemikolektomie. Poslední ataka	
002: kožní nález a mikrohematurie, na kortikoterapii do 2003.	Stručný komentář
bizus- negativni	rozšiřující popis
	situace
ASO	
Hdia:	
Fotografie ci vi	ideo
The second se	
	Destroy dell'Are
Iternativni pastup 1:	Postup daisino,
omentá? alternativního postupu 1:	uskutecneneho
Iternativní postup 2:	kroku léčebného
Inmentië shernativnike nortune ?	postupu.
Iternativni postup 3:	- //
omentář alternativního postupu 3:	_ //
And the second se	
W vyšetřování pacientka reaguje bolestivě na palpaci hrudníku a břicha, zajímá polohu na boku. Odstraněn výrazně	Skrytý popis dalšího uskutečněného postupu. Může
wany regiment temport.	jít o odpověď na položenou otázku v POSTUP, anebo
nytý pople dobliho uzlasteľnihoho postupu: Dachýtí k vírenu potechišlelho avastárku pa trupu a kosťatiných	může jít o rozšiřující komentář ke zvolenému kroku
And a state of the second se	léčebného postupu. Zobrazí se po kliknutí na symbol
epiota:	hranaté hubliny v pravém horním rohu přebrávače
	(viz Obr. 10)
	007 (107 111)
NO2:	(112 001. 10).

OBRÁZEK 9 Zobrazení detailu uzlu "ČAS O" u konkrétního scénáře. Zeleně jsou vyznačeny údaje, které doplnil autor scénáře. Ostatní údaje byly načteny z registru EPOSS.

Náhled uzlů

Ve scénářích ostatních autorů se můžete nechat inspirovat obsahem jednotlivých uzlů (levý sloupec u zobrazeného scénáře, Obr. 8 a Obr. 9). Kliknutím na vybraný uzel zobrazíte bližší informace.

Uzel v přehrávači

V jiném okně internetového prohlížeče se můžete také podívat, jak vypadá konkrétní uzel v přehrávači (tzn. jak jej uvidí běžný, nepřihlášený uživatel) a kde se zobrazí vyplněné informace.

EDITACE SCÉNÁŘE

Náhled celkově

Editovat můžete pouze své vlastní scénáře. Všechny své scénáře zobrazíte volbou položky "Pouze moje" (na Obr. 6 znázorněno vlevo nahoře). Výběr můžete případně upřesnit pomocí dalších filtrů. Na Obr. 11 jsou vysvětleny funkce čtyř tlačítek pro administraci a prohlížení rozpracovaného scénáře; vlastní úpravy scénáře můžete zahájit tlačítkem "Editovat".

OBRÁZEK 12 Formulář pro editaci souhrnných informací.

Souhrnné informace

Po kliknutím na tlačítko "Editovat" (Obr. 11) se zobrazí formulář pro editaci souhrnných informací (Obr. 12). Vyplněné údaje jsou naimportovány z registru EPOSS, ale pro výukové účely je můžete libovolně měnit. Nevyplněné údaje prosím doplňte. Všechny změny je nakonec potřeba uložit (!).

Vybraný uzel

Po kliknutím na tlačítko "Editovat uzly" (Obr. 11) se zobrazí rozcestník pro editaci všech uzlů (Obr. 13). Kliknutím na zvolený uzel se zobrazí detaily rozpracovaného uzlu (Obr. 14).

Jzlv klinického scénáře	
► ČAS 0	
HODINA 3	
HODINA 6	
HODINA 12	
HODINA 24	
DEN 3	
DEN 4	
DEN 5	
DEN 6	
DEN 7	
	OBRÁZEK 13 Formulář-rozce

Po kliknutím na tlačítko "Editovat uzel" (Obr. 14) se zobrazí formulář pro editaci údajů vybraného uzlu. Vyplněné údaje jsou naimportovány z registru EPOSS, ale pro výukové účely je můžete libovolně měnit. Nevyplněné údaje prosím doplňte. Doporučuje se vyplnit alespoň údaje vyznačené na Obr. 15, ostatní jsou nepovinné či rozšiřující (formulář na Obr. 15 není ani zdaleka zobrazen celý).

Mezi nepovinné položky se řadí až 3 odbočky (jejich popisy a skryté popisy), ty jsou však "slepé". Odbočkami autor scénáře naznačuje alternativní postupy léčby, které v daném případě nezvolil.

Všechny změny je nakonec potřeba uložit (tlačítko ULOŽIT není na Obr. 15 vidět, v on-line formuláři je umístěno zcela dole).

14 PŘEDÁNÍ SCÉNÁŘE KE SCHVÁLENÍ GARANTOVI

Jakmile považujete scénář za dokončený, můžete jej předat ke schválení garantovi (Obr. 16).

Nový, nezpracovaný klinický scénář, EPO-0004 Autor: Hana Harazim	
Primární zdroj infekce: Jiné místo infekce Mortalita: případy s úmrtím Tíže sepse: Tíže sepse není známa Pohlaví: Muž Stav: rozpracován EPOSS ID: EPO-0004 Image: A cobrazit Image: A cobrazit	
Předání hotového scénáře ke schválení garantovi OBRÁZEK 16 Tlačítko pro předání hotov	ého

REFERENCE

- Schwarz D, Harazim H, Uvízl R, Štourač P. SEPSIS-Q: počítačové simulace klinických scénářů pro výuku vybraných témat akutní medicíny. *Farmakoterapie* 2014; 10(S1): 32–37.
- Maláska J, Hanslianová M, Adamus M, Blahut L, Cvachovec K, Černý V, et al. Použití antibiotik při léčbě těžké sepse v intenzivní péči – výsledky projektu EPOSS (Česká republika). Farmakoterapie 2014; 10(S1): 25–31.
- 3. Štourač P, Harazim H, Schwarz D, Křikava I, Komenda M, Štoudek R, et al. AKUTNE. CZ algorithms and SEPSIS-Q scenarios as interactive tools for problem based learning sessions in medical education. *MEFANET Journal* 2013; 1(2): 61–73.
- Maláska J, Slezák M, Schwarz D, Jarkovský J, Adamus M, Cvachovec K, et al. Léčba těžké sepse na pracovištích intenzivní péče v České republice – pilotní výsledky projektu EPOSS. *Vnitřní lékařství* 2013; 59(11): 962–970.
- Schwarz D, Adamus M, Černý V, Dušek L, Maláska J, Matějovič M, Ševčík P, Šrámek V. EPOSS & SEPSIS-Q: Návrh a popis řešení projektů pro sledování léčby, morbidity a mortality pacientů s těžkou sepsí v České republice. Anesteziologie a intenzivní medicína 2013; 24(4): 240–249.

KONTAKT

16

Máte-li zájem zapojit se do projektu Sepsis-Q, kontaktujte nás prosím. Rádi Vám zřídíme uživatelský účet a poskytneme přístup do systému.

Ing. Daniel Schwarz, Ph.D.

Institut biostatistiky a analýz MU Kamenice 126/3 625 00 Brno E-mail: schwarz@iba.muni.cz Tel.: +420 549 49 2854

Garant edukační části projektu EPOSS/SEPSIS-Q: **MUDr. Petr Štourač, Ph.D.** Lékařská fakulta Masarykovy univerzity Fakultní nemocnice Brno Jihlavská 20 625 00 Brno E-mail: petr.stourac@akutne.cz

Projekt EPOSS/SEPSIS-Q je dlouhodobě podporován výzkumně-edukačním grantem společnosti AstraZeneca Czech Republic

